

ФОРМУВАННЯ СПИСКІВ ВИБОРЦІВ: АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Олексій КУРАШОВ¹

¹аспірант очної форми навчання Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України

¹Автор-кореспондент: Олексій Курашов, електронна пошта: velocitykh@gmail.com

Анотація: Статтю присвячено розгляду окремих актуальних питань застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування списків виборців. Зазначено, що в умовах воєнного стану підтримання розвитку демократичних інститутів в Україні повинно забезпечуватися шляхом удосконалення виборчого законодавства та застосування новітніх інноваційних технологій. Встановлено, що належне формування списків виборців та ведення виборчого реєстру є критично важливим для забезпечення прозорості виборчого процесу та ефективної реалізації виборчого права. У науковому дослідженні проаналізовані норми Виборчого кодексу України, Концепції створення Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії, Стратегічного плану Центральної виборчої комісії на 2020–2025 роки. Підтримана думка, що формування виборчих списків є правовим способом підтвердження виборчих прав громадян, і саме цифрові технології значно полегшують процес їх створення. Наголошено на складності процесу формування списків виборців, який має специфіку структурування та складу суб'єктів, особливості порядку виборчих дій та нормативно-правової регламентації. Розглянуті окремі положення Закону України «Про Державний реєстр виборців», який визначає правові та організаційні засади створення і ведення єдиного Державного реєстру виборців в Україні. Акцентовано увагу на проблемах впровадження автоматизованих систем, що обробляють документи в електронному вигляді та реалізації відповідних стратегічних напрямів. Враховуючи великий обсяг документів, які обробляються на стадіях реєстрації та складання списків виборців, зроблено висновок щодо доцільності застосування єдиного цифровізованого сервісу для забезпечення проведення цих виборчих процедур, що забезпечить прозорість та ефективність проведення зазначених стадій виборчого процесу.

Ключові слова: вибори, виборчий процес, виборче право, воєнний стан, інформаційно-комунікаційні технології, реєстрація виборців, списки виборців, цифровізація.

Авторський внесок

Автор підготував статтю самостійно. Автором було самостійно підібрано літературу, проведено її аналіз та сформульовані висновки.

Заява про розкриття інформації

Автор не має жодних конкуруючих фінансових, професійних чи особистих інтересів з боку інших сторін.

ВСТУП

У сучасних умовах воєнного стану підтримання розвитку демократичних інститутів в Україні повинно забезпечуватися шляхом удосконалення виборчого законодавства та застосування новітніх інноваційних технологій. Належне забезпечення процесу формування списків виборців має безпосередній вплив на результати голосування, їх легітимність та юридичну достовірність,

що в результаті впливає на побудову виборчого процесу та реалізацію виборчого права. Обрана проблематика наразі набуває особливої актуальності, потребує здійснення відповідних напрацювань та отримання наукових здобутків. Отже, метою наукової роботи є вивчення окремих актуальних правових питань та проблематики процесу формування списків виборців як правової підстави підтвердження виборчих прав громадян.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА

Слід зазначити, що більшість сучасних наукових пошуків зосереджена на дослідженні правових питань самої процедури голосування, втім відносно правових проблем реалізації стадії формування списків виборців та використання інформаційно-комунікаційних технологій відсутні комплексні напрацювання, що актуалізує розгляд окресленої проблематики та визначає необхідність здійснення системного наукового аналізу цих питань, враховуючи сучасні умови воєнного стану та пов'язані з ним проблеми функціонування інституту демократичних виборів. Разом з цим вбачається за доцільне виокремити наступні наукові праці.

Аналізу інституту реєстрації виборців у контексті реалізації виборчих прав громадян України, гарантування принципів загальності, рівності виборців, однократності, факультативності й особистого характеру голосування, обґрунтуванню впливу реєстрації на організацію виборів і виборчих процедур присвячено дослідження О. П. Заставної. Авторка довела думку, що процедура складання списків виборців є стадією виборчого процесу, оскільки ця процедура характеризується наявністю власної самостійної мети – забезпечення допуску до участі у процедурі голосування кожного громадянина України, який має право голосу, а така ціль сприяє реалізації кінцевої мети самого виборчого процесу; у процесі складання списків виборців бере участь особливе коло суб'єктів зі специфічним правовим статусом; вона також характеризується особливим колом виборчих дій, які здійснюються у визначеній послідовності в межах даної процедури та виборчого процесу загалом (Заставна, О. П., 2023).

Н. Гусаревич проаналізувала світовий досвід використання цифрових технологій під час ведення реєстру виборців, формування списків виборців та їх ідентифікації та визначила передумови та перспективи цифрової модернізації вітчизняного виборчого процесу, як умови забезпечення реалізації активного виборчого права громадян України. До того ж авторка зробила висновок, що застосування сучасних цифрових технологій забезпечує повноту та безпомилковість ведення реєстру виборців, належний спосіб формування списків виборців та точність ідентифікації виборця під час волевиявлення (Гусаревич, Н., 2023).

МЕТОДОЛОГІЯ

Для досягнення мети наукової роботи були застосовані загальні (емпіричні, комплексні, теоретичні) та спеціальні наукові методи дослідження, такі, як: абстрагування й узагальнення, методи аналізу та синтезу, метод моделювання, структурно-системний та формально-логічний методи, за допомогою яких були визначені основні завдання та проведено структурування наукового дослідження. Комплексне використання зазначеної методології дозволило проаналізувати сучасний стан окресленої проблематики, опрацювати відповідні джерела і виконати наукове дослідження визначених питань.

РЕЗУЛЬТАТИ

Володіння виборчим правом далеко не завжди означає наявність реальної можливості його реалізації, тому для того, щоб виборець міг скористатися своїм правом голосу, мають існувати усі необхідні для цього умови, однією з таких умов, яка уможливорює на практиці реалізувати принцип вільних виборів, є належний спосіб формування списків виборців та ведення виборчого реєстру (С. Фіцак, М. Бучин, 2010), що забезпечує цілісність виборчого процесу. Цілісність виборчого процесу має фундаментальне значення для підтримки довіри громадськості до легі-

тимності демократичних інституцій, наразі спостерігається тенденція до дедалі більшої залежності від інформаційно-комунікаційних технологій в усіх сферах життя, включаючи адміністрування виборів, так, Керівні настанови щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у виборчому процесі, які підготовлено Європейським комітетом з питань демократії та врядування та прийнято Комітетом міністрів Ради Європи (Committee of Ministers, 2022), мають спрямовання на забезпечення цілісності виборчого процесу та визначають вимоги та гарантії, які мають бути впроваджені в законодавство держав-членів Ради Європи з метою вирішення питання використання інформаційно-комунікаційних технологій на різних етапах виборчого процесу, тобто зазначені керівні настанови містять загальні вимоги, які мають бути запроваджені в законодавство та практику держав-членів Ради Європи під час використання інформаційно-комунікаційних технологій на різних етапах виборчого процесу та стосуються всіх його етапів, за винятком електронного голосування та електронного підрахунку голосів (Офіс Ради Європи в Україні, 2022). Отже, належне формування списків виборців та ведення виборчого реєстру є критично важливим для забезпечення прозорості виборчого процесу та ефективної реалізації виборчого права.

На законодавчому рівні всім громадянам регламентовано рівне виборче право, на основі якого проводяться вибори, тобто громадяни України беруть участь у виборах на рівних засадах. Підставою реалізації виборцем свого права голосу на виборах (тобто свого активного виборчого права) є його включення до списку виборців на виборчій ділянці відповідно до норм Виборчого Кодексу України (Виборчий Кодекс, 2019).

Формування виборчих списків є правовим способом підтвердження виборчих прав громадян, і саме цифрові технології значно полегшують процес їх створення, оскільки складність оновлення та повторної перевірки паперових списків виборців підвищує ризик занесення в перелік, наприклад, померлих виборців або здійснення декількох записів однієї і тієї самої особи, створюючи простір для фальсифікацій, цифрові реєстри, навпаки, більш керовані та позбавлені цих недоліків (Гусаревич, Н., 2023).

Варто погодитись, що офіційним юридичним документом, який складається уповноваженими органами з метою забезпечення реалізації громадянами права голосу, є список виборців, він виступає особливим видом виборчого документа, оскільки визначає коло активних учасників виборчого процесу, так, законодавство всіх країн встановлює певне коло вимог щодо складання списків виборців – визначення відповідальних суб'єктів, періодичність складання, реквізити, терміни підготовки, уточнення, подання виборцям для ознайомлення, порядок внесення змін та доповнень (Коваленко, М. Г., 2015).

ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Порядок складання списків виборців безпосередньо відображений у Розділі VI Виборчого кодексу України («Списки Виборців»), що регламентує важливі особливості процесу формування списку виборців, основні з яких можна ранжувати враховуючи існування звичайних, спеціальних та закордонних виборчих діляниць. Отже, відповідно до структурної побудови зазначеного розділу можна виокремити особливості складання та уточнення списків виборців для звичайних, спеціальних та закордонних виборчих діляниць.

Формування списків виборців є складним процесом, який має специфіку структурування та складу суб'єктів, відмінності порядку виборчих дій та нормативно-правової регламентації. Розгляд основних етапів складання списків виборців дозволяє констатувати тривалість, ємність цього процесу, побудова якого має характерні особливості з обтяженням порядком уточнення списків (зокрема у разі виявлення неточностей щодо даних про виборців на закордонній виборчій ділянці) та великим об'ємом даних, незважаючи на існування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи для зберігання та обробки персональних даних щодо виборців.

Тобто незалежно від складання попереднього (або уточненого) списку виборців на звичайній, спеціальній або закордонній виборчій ділянці, цей процес включає багато виборчих дій, виконавців цих дій та охоплює великий обсяг даних, кінцевий результат якого відображається на паперовому носії, що значно ускладнює процес перевірки даних. Тому за доцільне вбачається оновлення та модернізація процесів складання списку виборців та внесення відповідних уточнень, зокрема за допомогою цифрових технологій, враховуючи той факт, що незважаючи на динамічні події поточного п'ятиріччя, останні зміни у Розділ VI Виборчого кодексу України («Списки Виборців») вносилися у 2020 році, що підкреслює необхідність оновлення та оптимізації зазначених процесів.

У порівнянні з традиційними процедурами, цифрові технології мають багато переваг, насамперед, перевага цифрових технологій полягає у узгодженій системі реєстрації виборців, цифрова технологія значно полегшує процес створення реєстрів, наприклад у Бельгії виборчі списки автоматично отримуються з Національного реєстру, що становить електронну базу даних про все населення країни, таким чином скорочуються терміни та фінансово-економічні витрати для формування та оновлення виборчих списків, окрім того, труднощі оновлення та перехресної перевірки виборчих списків на паперовій основі збільшує ризик включення померлих виборців або кілька записів однієї і тієї ж особи, створюючи можливості для фальсифікації виборів, крім цього, в Албанії списки виборців базуються на витягах з електронної бази даних Національного реєстру актів цивільного стану, що ведеться Головним управлінням цивільного стану МВС, щомісяця публікуються оновлені витяги зі списків виборців, що дозволяє виборцям реєструвати будь-які зміни в місцевих органах цивільного стану негайно (Жаровська, І. М., Ковальчук, В. Б., 2020).

Правильно зазначено, що списки виборців – це документи, складені на основі відомостей реєстру виборців, які включають мінімальні персональні дані лише тих виборців, які мають право голосу на відповідних виборах (загальнонаціональних чи конкретних місцевих), реєстр виборців структурується відповідно до адміністративно-територіального устрою (на основі відомостей про місце проживання виборців), списки виборців складаються окремо за кожною ділянкою, за спільним місцем голосування виборців, включених до окремого списку (Заставна, О. П., 2023).

Наразі єдиною автоматизованою інформаційно-комунікаційною системою, яка призначена для зберігання, обробки даних, які містять відомості щодо виборців, та користування ними, що створена для забезпечення державного обліку громадян України, які мають право голосу відповідно до статті 70 Конституції України є Державний реєстр виборців, правові та організаційні засади створення і ведення якого регламентовані Законом України «Про Державний реєстр виборців» (Закон України, 2007).

Основними завданнями функціонування Державного реєстру виборців відповідно до частини 1 статті 2 вищевказаного нормативно-правового акту є: ведення персоніфікованого обліку виборців; складання списків виборців для проведення виборів Президента України, народних депутатів України, місцевих виборів, всеукраїнського та місцевих референдумів; облік виборчих ділянок, які існують на постійній основі. При цьому база даних Державного реєстру виборців, будь-яка її частина, копія бази даних або її частини, персональні дані виборців можуть використовуватися лише для цілей, передбачених статтею 26 цього Закону, а саме для:

- 1) складання списків виборців на виборчих ділянках;
- 2) вирішення Центральною виборчою комісією питань організації підготовки та проведення виборів і референдумів, у тому числі перевірки підписів на підтримку ініціативи проведення всеукраїнського референдуму;
- 3) надання Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, іншим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, Центральній виборчій комісії, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, ви-

борчій комісії Автономної Республіки Крим, територіальним виборчим комісіям з місцевих виборів статистичної інформації щодо кількісних характеристик виборчого корпусу на відповідній території;

4) виготовлення іменних запрошень виборцям;

5) проведення передбаченої частиною другою цієї статті перевірки відомостей про виборців.

Отже, данні Державного реєстру виборців є законодавчо визначеною основою для реалізації процесу складання списків виборців, реєстр є автоматизованою системою, що містить персональні дані про громадян, які мають право голосу, і використовується для формування списків виборців на всіх рівнях виборів.

Концепція створення Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії визначає, що виборчий та референдумний процеси є основою для розбудови демократичного суспільства, без ефективної та прозорої реалізації виборчих прав громадян подальший розвиток демократії неможливий, втім в умовах глобальних світових викликів, характерних сучасному суспільству, виборчий та референдумний процеси не є сталими, їх ефективна організація потребує постійного розвитку та вдосконалення, водночас існуючі інформаційні системи здебільшого є морально та фізично застарілими, що унеможливує приведення їх у відповідність із вимогами нового виборчого та референдумного законодавства шляхом модернізації (Концепція, 2021).

У цьому контексті щодо стратегічних засад виборчого процесу необхідно зазначити, що відповідно до положень Стратегічного плану центральної виборчої комісії на 2020 - 2025 роки, який затверджено Постановою Центральної виборчої комісії від 11 червня 2020 року № 102 (у редакції від 05.10.2022), у межах стратегічної цілі 5.2. Автоматизація роботи ЦВК, а також впровадження електронних сервісів, стратегічного напрямку 5 «Технологічна модернізація» пунктом 5.2.2. передбачені стратегічні дії - розробка та впровадження електронних списків виборців та відповідні вимірювані результати (щодо яких встановлені єдині «часові рамки» – з 15.06.2020 до 31.12.2025), а саме:

(5.2.2.1.) Проаналізовано можливість і доцільність створення системи електронних списків виборців;

(5.2.2.2.) Проведено пілотування функціонування системи електронних списків виборців за умови визнання доцільності її впровадження;

(5.2.2.3.) Прийнято нормативно-правові акти, що регулюють функціонування системи електронних списків виборців, та впроваджено систему електронних списків виборців за умови визнання доцільності її створення та успішного пілотування.

Проаналізовані концептуальні та стратегічні засади забезпечення виборчого процесу свідчать про існування проблемних питань щодо впровадження автоматизованих систем, що обробляють документи в електронному вигляді та реалізації відповідних стратегічних напрямів.

Водночас слід зазначити, що враховуючи великий обсяг документів, що обробляються на стадіях реєстрації та складання списків виборців, з метою забезпечення їх якісної, швидкої та ефективної перевірки, за доцільне вбачається застосування єдиного цифровізованого сервісу для забезпечення проведення цих виборчих процедур, що забезпечить прозорість та ефективність проведення зазначених стадій виборчого процесу. Окрім цього, щодо стадії збору даних наразі актуальними для впровадження є технології Big Data (для аналізу даних щодо суб'єктів виборчого процесу, прискорення процесів обробки великого обсягу даних та забезпечення ефективного управління виборчими системами у цілому), які спроможні забезпечити більш відкритий, доступний і транспарентний виборчий процес. Для забезпечення впровадження цих інноваційних технологій вбачається за потрібне проведення комплексного аналізу перспектив використання Big Data в Україні на державному рівні із використанням та запозиченням провідного європейського досвіду, при цьому особливу увагу необхідно приділяти сек'юритизації даних, тобто захисту та запобіганню несанкціонованого використання відповідних даних. Використан-

ня технологій Big Data у виборчих процесах надасть змогу ефективної реалізації стадій виборчого процесу та мінімізації відповідних фінансово-економічних витрат.

Успішна реалізація демократичного та гуманістичного потенціалу технологій Big Data потребує ретельного збалансування різних факторів впливу, запитів усіх залучених стейкхолдерів, а також неухильного дотримання ключових цінностей та принципів демократичного устрою, для чого передусім необхідно всебічно проаналізувати та критично осмислити вплив різних новітніх інформаційних технологій на ідею демократичного врядування в її класичному розумінні і як такої, тільки після цього доцільно переходити до деталізованого розгляду гострих питань захисту приватності фізичних осіб і їхніх персональних даних у нових цифрових реаліях, що безсумнівно пов'язані із запровадженням технологій обробки великих масивів даних (Мота, М. Б., 2023).

ВИСНОВКИ

Проведене наукове дослідження дозволило проаналізувати окремі правові аспекти та проблемні питання порядку формування списку виборців (в їх змістовно-функціональній єдності з виборчим процесом) та сформулювати подальші перспективні напрями вдосконалення застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Тому, підсумовуючи, слід акцентувати увагу на важливості цифрової модернізації виборчого процесу, зокрема на необхідності вжиття ефективних правових механізмів впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на стадії реалізації конституційних прав основних суб'єктів виборчого процесу, що передбачає розробку правових норм, які регулюють використання інноваційних технологій, зокрема, у питаннях реєстрації виборців, складання виборчих списків та забезпечення доступу до відповідної інформації.

REFERENCES

- Committee of Ministers Guidelines on the use of information and communication technology (ICT) in electoral processes in Council of Europe member States (2022, February 9). Retrieved from: <https://search.coe.int/cm?i=0900001680a575d9>. [in English].
- Concept of creating a Unified Automated Information and Analytical System of the Central Election Commission: Appendix to the Resolution of the Central Election Commission of October 29, 2021 No. 447. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0447359-21#Text>. [in Ukrainian].
- Electoral Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 396-IX of 2019, December 19, (as amended on 31.12.2023). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>. [in Ukrainian].
- Fitsak, S., Buchyn, M. (2010). List of electors composing as an important aspect of adhering to the general election principle. *Ukrainian national idea: realities and prospects of development*. Issue 22, 105–109. Retrieved from: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/60724c92-f5bc-425c-b45c-5190e808db84/content>. [in Ukrainian].
- Gusarevych, N. (2023). Ensuring the Exercise of Active Suffrage through the Use of Digital Technologies during the Election Process. *Public administration aspects*. Volume 11. No. 3, 116–125. Retrieved from: <https://doi.org/10.15421/152343>. [in Ukrainian].
- Information and communication technologies in the electoral process: the Council of Europe adopts new guidelines. Council of Europe Office in Ukraine. Retrieved from: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/information-and-communicationtechnologies-in-elections-council-of-europe-adopts-new-guidelines>. [in Ukrainian].
- Kovalenko, M. G. (2015). Models of formation of voter lists. *Law and innovative society*. No. 1 (4), 76–81. Retrieved from: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Kovalenko.pdf>. [in Ukrainian].
- Law of Ukraine «On the State Register of Voters» No. 698-V of February 22, 2007 (as amended on December 31, 2023). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16#Text>. [in Ukrainian].
- Mota M. B. (2023). The Significance, Prospects, and Risks of Big Data Analytics for Developing Democracy and the Electoral Process. *Current problems of philosophy and sociology*. 177–186. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/apfs.v045.2023.30>. [in Ukrainian].

- Strategic Plan of the Central Election Commission for 2020 - 2025: approved by Resolution of the Central Election Commission No. 102 of June 11, 2020 (as amended on October 5, 2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0102359-20#Text>. [In Ukrainian].
- Zastavna, O. (2023). Voter registration as a prerequisite for the implementation of the citizens constitutional voting right. *Galician Studies: Law Sciences*. No. 2, 28–34. Retrieved from: https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2023-2-5. [In Ukrainian].
- Zharovska, I. M., Kovalchuk, V. B. (2020). Digital technologies in the electoral process: theoretical aspects of compliance with democratic standards. *ScienceRise: Juridical Science*, 4, 4-10. Retrieved from: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001238835>. [In Ukrainian].

FORMATION OF VOTER LISTS: CURRENT LEGAL ASPECTS OF THE APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

Abstract. The article is devoted to the consideration of some topical issues of the use of information and communication technologies in the process of forming voter lists. It is noted that under martial law, the development of democratic institutions in Ukraine should be supported by improving electoral legislation and applying the latest innovative technologies. It is established that the proper formation of voter lists and maintaining the electoral register is critically important for ensuring the transparency of the electoral process and the effective implementation of electoral law. The scientific study analyzed the norms of the Electoral Code of Ukraine, the Concept of Creating a Unified Automated Information and Analytical System of the Central Election Commission, and the Strategic Plan of the Central Election Commission for 2020–2025. The opinion is supported that the formation of voter lists is a legal way of confirming the electoral rights of citizens, and namely, digital technologies significantly facilitate the process of their creation. The complexity of the process of forming voter lists is emphasized, which has specific structuring and composition of subjects, differences in the procedure and regulatory framework. Separate provisions of the Law of Ukraine «On the State Register of Voters», which defines the legal and organizational principles for the creation and maintenance of a single State Register of Voters in Ukraine, are considered. In addition, the problem of introducing automated systems that process documents in electronic form and implementing relevant strategic directions is emphasized. It is concluded that, given the large volume of documents processed at the stages of registration and compiling voter lists, in order to ensure their high-quality, fast and effective verification, it is considered advisable to use a single digitalized service to ensure the conduct of these election procedures, which will ensure transparency and efficiency of the specified stages of the election process.

Key words: elections, electoral process, electoral law, martial law, information and communication technologies, voter registration, voter lists, digitalization.

ФОРМУВАННЯ СПИСКІВ ВИБОРЦІВ: АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО– КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація: Статтю присвячено розгляду окремих актуальних питань застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування списків виборців. Зазначено, що в умовах воєнного стану підтримання розвитку демократичних інститутів в Україні повинно забезпечуватися шляхом удосконалення виборчого законодавства та застосування новітніх інноваційних технологій. Встановлено, що належне формування списків виборців та ведення виборчого реєстру є критично важливим для забезпечення прозорості виборчого процесу та ефективної реалізації виборчого права. У науковому дослідженні проаналізовані норми Виборчого кодексу України, Концепції створення Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії, Стратегічного плану Центральної виборчої комісії на 2020–2025 роки. Підтримана думка, що формування виборчих списків є правовим способом підтвердження виборчих прав громадян, і саме цифрові технології значно полегшують процес їх створення. Наголошено на складності процесу формування списків виборців, який має специфіку структурування та складу суб'єктів, відмінності порядку виборчих дій та нормативно-правової регламентації. Розгля-

нуті окремі положення Закону України «Про Державний реєстр виборців», який визначає правові та організаційні засади створення і ведення єдиного Державного реєстру виборців в Україні. Крім того, наголошується на проблемах впровадження автоматизованих систем, що обробляють документи в електронному вигляді та реалізації відповідних стратегічних напрямів. Зроблено висновок, що враховуючи великий обсяг документів, які обробляються на стадіях реєстрації та складання списків виборців, з метою забезпечення їх якісної, швидкої та ефективної перевірки, за доцільне вбачається застосування єдиного цифровізованого сервісу для забезпечення проведення цих виборчих процедур, що забезпечить прозорість та ефективність реалізації зазначених стадій виборчого процесу.

Ключові слова: вибори, виборчий процес, виборче право, воєнний стан, інформаційно-комунікаційні технології, реєстрація виборців, списки виборців, цифровізація.

Посилання на статтю:

Курашов, О. (2025). Формування списків виборців: актуальні правові аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій. *Право та інноваційне суспільство*, 1(24), 91–98. doi: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-1\(24\)-8](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-1(24)-8).